

דרוש לסדר לך-לך

במס' אבות פ"ה, למדנו שעשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולן. המפורשים עמלו לזהות עשרה אלה. האחרון והגדול שבנסיונות אלה הוא--העקידה. והנה הרמב"ם, שלא כרש"י, כתב שהראשון מבין עשרה אלה הוא "לך-לך".

אבל זה קשה מאוד, שהרי הצווי לאברהם היה -- לך לך וכו' **ואעשך לגוי גדול**. ורש"י ציטט חז"ל כשהוסיף "לטובתך ולהנאתך". והלא אנשים לאלפים מעתיקים מקום מושבותיהם לשם דירה יותר נאה או שכונה יותר מתאימה או משנים המשרה לשם ממון או שאר הנאה, ומדוע איפא ייחשב לך-לך "לטובתך ולהנאתך" כ"נסיון"?

ונראה לבאר שאמנם נסיון יש כאן אבל לא נסיון של עוני או סבל גופני וכדומה, אלא סבל מוסרי. רש"י בסוף פר' נח מבאר שתרח חי כמה וכמה שנים אחרי שאברהם נסע מחרן בדבר ה', אלא שהתורה חסה על כבודו וכתבה שתרח מת, בכדי שלא יאמרו הבריות שאברהם עזב אביו הזקן והלך לו. ואמנם כן--אברהם עמד בפני מבחן קאוב: מחד, היתה לו התחושה המוסרית הפנימית והטבעית של כיבוד אב, שלפיה חייב הוא להשאר עם אביו הזקן, ומאידך רצה לעשות כמצוות ה' עליו. ומעניין, שזה דומה קצת לנסיון האחרון, העקידה, אלא ששם הבעיה היתה של חמלת האב על בנו נגד צווי ה', וכאן--כבוד לאב נגד הצווי האלקי.

בשניהם--ניצח ההכנעות לדבר ה', והיה לו לאברהם לכרות ולקצץ רגשותיו המוסריות ולקבל עליו "המוסר הגבוהה" של ציות לבורא העולם.

ולכן מנה הרמב"ם לך-לך כהראשון מבין עשרה הנסיונות.